

PMD: plastic verpakkingen, drankenkartons en metalen

Datum: 25 november 2015

Achtergrond

- Voor plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankenkartons is producentenverantwoordelijkheid van toepassing. Dat wil zeggen dat het bedrijfsleven dat de verpakkingen op de markt brengt, verantwoordelijk is voor de (gescheiden) inzameling en verwerking van deze verpakkingen. Zowel organisatorisch als financieel.
- Voor plastic verpakkingsafval (vanaf 2010) en drankenkartons (vanaf 2015) heeft het bedrijfsleven deze verantwoordelijkheid gedelegeerd naar gemeenten. Gemeenten dragen zorg voor de gescheiden inzameling en verwerking van deze afvalstromen en ontvangen daarvoor een vergoeding van het bedrijfsleven.
- Diemen zamelt voornamelijk alleen plastic verpakkingsafval gescheiden in en staat voor de vraag of en op welke wijze ook drankenkartons en metalen verpakkingen gescheiden worden ingezameld.
- In een motie van Leefbaar Diemen wordt het College opgeroepen om het serviceniveau rond de plasticinzameling te vergroten, de inzamellocaties te verfraaien en in meerdere wijken inzamellocaties te plaatsen.
- Het Afval Energie Bedrijf (AEB) onderzoekt momenteel de technische en financiële haalbaarheid om huishoudelijk afval (waaronder plastic verpakkingsafval, drankenkartons) na te scheiden.
- In deze notitie wordt ingegaan op de wijze waarop gemeente Diemen de inzameling van plastic verpakkingsafval, drankenkartons en metalen gaat vormgeven.

Doelstelling

- Gemeente Diemen wenst zoveel mogelijk huishoudelijk afval te scheiden ten behoeve van hergebruik en nuttige toepassing. Door het opnieuw inzetten van afval als grondstof wordt de productie van primaire grondstoffen beperkt en het nodeloos verbranden van waardevolle grondstoffen tegengegaan.
- Afvalscheiding dient op een zo kosteneffectief mogelijke wijze plaats te vinden.

Huidige situatie

- Op dit moment zamelt gemeente Diemen alleen nog plastic verpakkingsafval gescheiden in. In de gemeente staan in totaal 33 verzamelcontainers opgesteld waar bewoners hun plastic gescheiden naar toe kunnen brengen. 19 daarvan zijn bovengronds (voornamelijk in Diemen-Noord en Centrum) en 14 daarvan zijn ondergronds.
- Met name de bovengrondse containers zien er niet fraai uit en detoneren in het straatbeeld. De inhoud van de bovengrondse containers is bovendien minder groot dan de ondergrondse containers waardoor het risico van overlopen (bijgeplaatst afval als gevolg van volle container) groot is.
- De gemiddelde respons van plastic verpakkingsmateriaal bedraagt 3,7 kilo per inwoner per jaar (2014). Dat is slechts 10% van de totale hoeveelheid plastic verpakkingsafval die bij huishoudens vrijkomt in Diemen.
- De gemiddelde dichtheid van de inzamellocaties in Diemen bedraagt 390 huishoudens per inzamellocatie. Dat is hoger dan gemiddeld bij andere vergelijkbare gemeenten (bron: benchmark)

- Ongeveer 200 gemeenten in Nederland zamelen op dit moment naast plastic verpakkingsafval ook drankenkartons gescheiden in. Plastic verpakkingsafval en drankenkartons worden in dat geval gecombineerd, in één inzamelmiddel, ingezameld en bij de verwerking gesorteerd op materiaalsoort. Vanuit milieu en kostenoverwegingen levert dat voordeel op ten opzichte van alleen plasticscheiding.
- Een groot aantal gemeenten (met name gemeenten die tariefdifferentiatie hebben ingevoerd) heeft aan de gecombineerde afvalstroom ook de metalen verpakkingen toegevoegd en zamelt PMD in plaats van PD gecombineerd in: plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankenkartons.
- Het al dan niet brongescheiden inzamelen van metalen verpakkingen is voor gemeenten geen gemakkelijke afweging. Op dit moment worden metalen verpakkingen nagescheiden uit het verbrandingsslak van het restafval, waarbij er circa 10 tot 20% materiaalverlies optreedt door oxidatie. Het vooraf scheiden van metalen verpakkingen levert niet veel milieuwinst op ten opzichte van het nagescheiden wat nu al gebeurt. Ook uit kostenoverwegingen is bronscheiding van metalen verpakkingen niet echt aanbevelingswaardig. De sorteerkosten minus de opbrengsten van de metalen moeten worden afgewogen tegen de verbrandingskosten. Vanwege de lage grondstofprijzen valt deze afweging negatief uit voor bronscheiding. Voor Diemen is het dus aanbevelingswaardig om voorlopig alleen PD (plastic verpakkingen en drankenkartons) gescheiden in te zamelen en metalen verpakkingen via het restafval na te scheiden uit het verbrandingsslak (zoals dat nu ook gebeurt).
- Het Afval Energie Bedrijf (waar het restafval van Diemen wordt verbrand) overweegt om een nascheidingsinstallatie voor huishoudelijk afval te realiseren. Deze nascheidingsinstallatie moet in staat zijn om het plastic verpakkingsafval, metaal en drankenkartons (PMD) mechanisch uit het restafval te filteren ten behoeve van recycling en nuttige toepassing.
- De gemeenten die onder contract staan bij het AEB (waaronder Diemen) worden thans gepolst of en op welke wijze ze willen deelnemen in deze activiteit. Er zijn vijf deelname-opties: 1. Gemeente wordt partner en aandeelhouder; 2. Gemeente wordt partner, staakt zijn bronscheidingsactiviteiten en laat de gehele PMD-stroom nagescheiden; 3. Gemeente wordt partner, stabiliseert zijn bronscheidingsactiviteiten en laat het resterende PMD in het restafval nagescheiden; 4. Gemeente wordt partner, breidt zijn bronscheidingsactiviteiten uit en laat het resterende PMD in het restafval nagescheiden; 5. Gemeente neemt niet deel, het huidige contract wordt voortgezet.
- Omdat gemeente Diemen al fors heeft geïnvesteerd in bronscheiding van plastic verpakkingsafval liggen de opties 1 en 2 niet voor de hand. Ook vanuit milieu- en kostenoverwegingen is het aanbevelingswaardig om de bronscheiding van PMD in Diemen voort te zetten en daar waar nodig uit te breiden, en nascheiding in aanvulling daarop in te zetten.
- De besluitvorming omtrent deelname aan het nascheidingsinitiatief van het AEB staat gepland voor maart 2016 (Collegebesluit/ Raadsbesluit). Dit laat onverlet dat er nu al (zonder eventuele consequenties achteraf voor de nascheiding) een besluit kan worden genomen over de verfraaiing en uitbreiding van de huidige verzamelcontainers voor plastic verpakkingen.

Voorstellen

1. **Naast plastic verpakkingsafval gaat gemeente Diemen ook drankenkartons gescheiden inzamelen. Drankenkartons mogen in dezelfde inzamelvoorziening als plastic verpakkingen worden gegooid. Door de verwerker wordt de gecombineerde afvalstroom in de verschillende materiaalsoorten gesorteerd.**

Verwachte opbrengst: ongeveer 30.000 kilo drankenkartons per jaar. Op basis van sorteeranalyseresultaten is vastgesteld dat er ongeveer 120.000 kilo aan drankenkartons per jaar in het restafval wordt gegooid. Ervan uitgaande dat ongeveer een kwart door de bewoners apart wordt gehouden, levert dat 30.000 kilo aan gescheiden drankenkartons op.

Verwachte besparing: € 5.000,- per jaar. Voor de gescheiden inzameling en verwerking van drankenkartons ontvangen de gemeenten van het bedrijfsleven een vergoeding van € 398,- per ton. Na aftrek van sorteer- en afzetkosten blijft ongeveer € 120,- per ton over voor de inzameling. Daarnaast worden de verbrandingskosten en de verbrandingsbelasting uitgespaard.

Voordelen:

- Meer afvalscheiding
- Drankenkartons kunnen door bewoners gewoon bij de plastic verpakkingen worden gegooid in plaats van bij het restafval. Het vergt nauwelijks extra moeite.
- Het levert een besparing op.

Nadelen:

- Geen noemenswaardige nadelen.

2. Vervanging van 19 bovengrondse containers voor ondergrondse containers voor plastic verpakkingen en drankenkartons.

Verwachte opbrengst: de verfraaiing van de aanbiedlocaties nodigen uit tot beter gebruik ervan. De hoeveelheid gescheiden plastic verpakkingen en drankenkartons zal daardoor iets toenemen. Deze maatregel wordt echter met name genomen om het straatbeeld te verbeteren.

Verwachte kostenconsequenties: € 26.600,- per jaar extra kosten. De kapitaallasten (rente + afschrijving) van een ondergrondse container bedragen iets meer dan € 1100,- per container per jaar. Inclusief onderhoud en reiniging bedragen de kosten € 1.540,- per container per jaar. De kapitaallasten, onderhoud en reinigingskosten van de bovengrondse containers bedragen € 140,- per container per jaar.

Voordelen:

- Fraaier straatbeeld
- Minder risico op overlopende containers (de ondergrondse containers hebben een grotere inhoudsmaat dan de bovengrondse containers).
- Ondergrondse containers nodigen uit tot beter gebruik / iets meer afvalscheiding

Nadelen:

- Hogere (kapitaal)lasten.

3. Omcatten van 15 ondergrondse restafvalcontainers naar ondergrondse containers voor plastic verpakkingsafval en drankenkartons (bij hoogbouw).

Bij sommige flatgebouwen staan 3 tot 4 ondergrondse containers voor restafval terwijl er geen voorziening is voor het gescheiden aanbieden van plastic verpakkingsafval. Door 1 van de 3 tot 4 ondergrondse restafvalcontainer te bestemmen voor plastic verpakkingsafval kan de plasticscheiding voor de hoogbouw gemakkelijker worden gemaakt.

Verwachte opbrengst: circa 10.000 kilo gescheiden plastic verpakkingsafval en drankenkartons. Deze hoeveelheid wordt niet meer in de ondergrondse restafvalcontainer gegooid, zodat daar een afname van de hoeveelheid restafval zal optreden.

Verwachte kostenconsequenties: Ondergrondse restafvalcontainers zijn relatief eenvoudig om te zetten naar plastic verpakkingsafval. Aan de inwerpzuil en de container zelf hoeft in principe niets te gebeuren. Alleen de aanduiding (sticker) op de container moet worden gewijzigd zodat het voor een ieder duidelijk is dat er geen restafval meer in mag worden gegooid. Ook de inzamelkosten blijven ongeveer gelijk. De inzamelvergoeding vanuit het bedrijfsleven zal iets toenemen door de verhoogde opbrengst.

Voordelen:

- Meer afvalscheiding van plastic verpakkingsafval bij de hoogbouw
- Kleine besparing (hogere inzamelvergoeding als gevolg van hogere opbrengst)

Nadelen:

- Indien deze maatregel onverhoopt niet aanzet tot meer afvalscheiding zal de capaciteit ondergrondse restafvalcontainers niet toereikend meer zijn. In dat geval zijn de ondergrondse containers weer gemakkelijk en tegen weinig kosten om te catten naar restafval.

Voorstel

Voorgesteld wordt om alle drie de maatregelen in te voeren.

Communicatie

De bewoners worden geïnformeerd over de voorgenomen wijzigingen in de afvalinzameling. Hierover zal de website diemen.nl, social media, het Diemernieuws en de Diemen Info ingezet worden.

Communicatie afvalinzameling algemeen

Het is belangrijk om te blijven communiceren over het hoe en waarom van gescheiden afvalinzameling. De scheidingspercentages in Diemen zijn niet rooskleurig. Willen we de landelijke doelstellingen (**75% minder restafval in 2020 tegen 25% nu in Diemen**) halen dan moet er een gedragsverandering bij onze inwoners tot stand komen. Echter de wijze waarop, met wie en via welke kanalen vanaf 2016 gecommuniceerd en geïntervenieerd wordt is afhankelijk van de keuzes, zoals hier voorgelegd, die gemaakt worden door college en raad. Na het besluit (eind 2015) wordt een communicatieplan opgesteld. Zeker is dat communicatie over afval scheiden vraagt om een lange adem en het regelmatig en consequent blijven herhalen van de boodschap.

Gedragsverandering en communicatie

Veel veranderingen gaan over gedrag, zo ook afval scheiden. Mensen moeten de regels kennen om het juiste gedrag uit te kunnen voeren maar gedrag moet ook gefaciliteerd worden. Vaak zijn (fysieke en sociale) omgevingsfactoren de belangrijkste stimulans voor gedrag. **Met communicatie alleen red je het niet.** Veel van ons gedrag is automatisch, daar denken we niet over na. Hier bereiken we mensen niet met informatie. -We leggen het nog één keer uit-, heeft dus geen zin. We zullen andere wegen moeten bewandelen. Dat kan door in te spelen op het automatisch gedrag via **landscaping** (vormgeven van de omgeving), ondersteunt met **normcommunicatie** en het activeren van **sociale factoren**.

Wat doen we al en blijven we in de toekomst ook doen

Aan het belang van gescheiden afvalinzameling wordt al consequent aandacht geschonken:

- Diemen Info
- Diemer Nieuws
- Website en gemeentegids
- Acties: vuurwerk- en kerstboominzamelactie, Wecycle, scholenproject zwerfafval
- Buurtplatforms

Aandachtspunten

Accenten kernboodschappen verschillende doelgroepen:

- afval scheiden levert minder restafval op. Goed voor het milieu maar ook voor de portemonnee.
- hergebruik van materialen stimuleren, grondstoffen worden steeds schaarser
- opdracht vanuit het Rijk, 75% minder restafval in 2020
- andere gemeenten zijn al veel verder
- afval scheiden is de norm
- voorbeelden uit de eigen omgeving van goed scheiden
- aandacht voor het misverstand dat al het afval na inzameling weer gewoon bij elkaar gegooid wordt.

Afbreukrisico

- Geen duidelijk verhaal richting bewoners over de doelstelling
- Veel veranderingen in korte tijd m.b.t. het afvalbeleid (=slecht tot niet uit te leggen)

Projectmatig

Vanaf het voorjaar 2016 wordt met het ondergronds brengen van de containers op locaties waar al bovengrondse containers staan. Voor elke locatie wordt nagegaan hoe inpassing het best gerealiseerd kan worden binnen de bestaande inrichting. Bewoners worden geïnformeerd over deze werkzaamheden.